

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia .....

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Kleszczele na lata 2015 - 2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515) **uchwala się, co następuje:**

- §. 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Kleszczele na lata 2015 – 2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- §. 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.
- §. 3. Traci moc uchwała Nr XXVIII/230/10 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 29 czerwca 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Kleszczele.
- §. 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie czternastu dni od publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

UZASADNIENIE

Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Kleszczele na lata 2015 – 2022 umożliwi potencjalnym beneficjentom planującym realizację określonych projektów na terenie miejscowości Kleszczele składanie wniosków o ich dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Plan Odnowy Miejscowości Kleszczele jest dokumentem, który stanowi załącznik do wniosku o przyznanie pomocy finansowej.

Działania będą wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców miejscowości. Umożliwią rozwój tożsamości społecznej, zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wpłyną na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszaru.

Z uwagi na powyższe przesłanki podjęcie niniejszej uchwały uważa się za zasadne.

Opracowała:
Marta Kazimieruk

Załącznik do uchwały Nr ...
Rady Miejskiej w Kleszczelach
z dnia .....

Plan Odnowy Miejscowości Kleszczele na lata 2015-2022

Kleszczele 2015 r.

Spis treści:

I. Charakterystyka miejscowości	3
II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	5
III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości	16
IV. Opis planowanych zadań i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną	17
V. Opis i charakterystyka obszarów związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....	18

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

Kleszczele, to miasteczko liczące około 1,5 tys. mieszkańców. Położone jest w dolinie rzeki Nurzec oraz w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej. Przez Kleszczele przebiega trasa komunikacyjna Warszawa – Siemiatycze – Białowieża oraz droga krajowa do przejścia granicznego z Białorusią: Połowce – Piaszczatka.

Historia miasteczka sięga czasów królowej Bony i króla Zygmunta Starego, który w 1523 roku nadał prawa miejskie (utracone w 1950 roku, ponownie nadane w 1993 roku).

Zachowany jest zabytkowy układ urbanistyczny z zespołem małomiasteczkowej zabudowy drewnianej, zespół zabytków sakralnych (cerkiew 1870 r., kościół 1910 r., cerkiew 1709 r.).

Charakterystyczną cechą jest wielokulturowość i gwara. Obok ludności polskiej mieszka mniejszość białoruska i ukraińska kultywująca swoje tradycje. Nie występuje już mniejszość żydowska, która do II wojny światowej stanowiła znaczący procent mieszkańców. Do czasów współczesnych przetrwały nieliczne żydowskie budynki mieszkalne i fragment cmentarza.

Niegdyś Kleszczele słynęły z uprawy chmielu, fasoli i ogórków. Były znanym ośrodkiem garncarskim i handlowym. Obecnie zatrudnienie mieszkańcom zapewniają prywatne firmy i instytucje: zakład drzewny, zakład regeneracji części zamiennych do samochodów, piekarnia, karczma, a także bank spółdzielczy, urząd miejski, zespół szkół, ośrodek kultury. Nieliczni mieszkańcy zajmują się rolnictwem, prowadzą gospodarstwa ekologiczne, bądź zajmują się działalnością agroturystyczną.

W Kleszczelach jest urząd miejski, zespół szkół, ośrodek zdrowia, stacja pogotowia ratunkowego, apteka, poczta, ośrodek kultury, biblioteka, leśnictwo, weterynaria, galeria rzeźby, przedszkole, piekarnia.

Miasteczko posiada sieć wodociagową, dwie oczyszczalnie ścieków oraz częściowo sieć kanalizacyjną. Jest przystanek PKS, PKP, autonaprawa.

W centrum Kleszczel znajduje się park miejski ok. 0,5 ha oraz skwer z placem zabaw dla dzieci. Latem czynny jest odkryty basen kąpielowy w Kleszczelach i kąpielisko na zalewie „Repczyce” z wypożyczalnią sprzętu wodnego. Przez Kleszczele prowadzi czerwony szlak rowerowy: Hajnówka – Czeremcha – Piaski o długości 85 km.

Lokalnym centrum kultury jest Hładyszka – centrum turystyki i kultury mieszczący się w wyremontowanym budynku byłej szkoły. Działalność kulturotwórcza to: nauka gry na instrumentach muzycznych, młodzieżowe zespoły wokalne śpiewające w języku gwarowym,

prowadzone warsztaty z zakresu obrzędowości i tradycji ludowych, działania ekumeniczne (wigilia ekumeniczna, pieśń wielkopostna), festyny ludowe oraz wydawanie gazety lokalnej „Co słyszeć w gminie”. Latem organizowane są Dni Kleszczel.

Istnieje również Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kleszczelowskiej, które zajmuje się działalnością wydawniczą, konsolidacją byłych i obecnych mieszkańców gminy, odkrywaniem i prezentacją ich pasji twórczych. Działa również koło łowieckie „Cietrzew”, drużyna piłkarska „Orzeł” Kleszczele. Bardzo prężnie działa Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej.

II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

INWENTARYZACJA ZASOBÓW CZ. I				
Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróż- niające
1	2	3	4	5
PRZYRODNICZY 1. walory krajobrazu, rzeźby terenu	<p>Gmina Kleszczele zlokalizowana jest w północnej części mezoregionu Równiny Bielskiej, wchodzącej w skład makroregionu Równiny Północnopodlaskiej.</p> <p>Równina Bielska jest obszarem o płaskorówninnej, lekko falistej budowie. Cała północno-wschodnia część gminy jest równina gliniasta, urozmaicona przez liczne wzgórza czołowomorenowe. Rzeźba jest tu w znacznym stopniu zmaskowana przez pokrywę leśną.</p> <p>Najbardziej rozległą i czytelną formą morfologiczną jest morena czołowa składająca się z kilku wzgórz okolicy Dobrowody. Wysokości bezwzględnie sięgają 186 m n. p. m. Formę ta przecina wał ozu o dość krętym przebiegu i nierównej linii brzegowej. W najwyższym punkcie osiąga wysokość 195 m n. p. m. Dodatkowo charakteryzuje się dość dużym kątem nachylenia zboczy.</p> <p>Pagórki czołowomorenowe występujące między Kleszczelami i Zaleszanami są słabiej czytelne w morfologii terenu. Wznoszą się one do wysokości 184 m n. p. m. Najczęściej jednak do 175 m n. p. m. i mają małe nachylenie zboczy. Równina gliniasta wykazuje łagodny spadek w kierunku północno-zachodnim.</p> <p>Drugim elementem morfologicznym gminy jest dolina Nurca. Dolina ta początkowo (od granicy z gminą Czeremcha po Kolonię Seredoburki) jest bardzo wąska – ok. 150m i ma przebieg południkowy.</p> <p>Na wysokości kolonii Seredoburki dolina zmienia przebieg na północno-zachodni i znacznie rozszerza się przekraczając na zachodniej granicy gminy szerokość 2 km.</p> <p>Dolina Nurca jest płaskim, zatorfionym obniżeniem. Dno doliny w okolicy Kleszczel znajduje się na wysokości ok. 159 m n. p. m., na północno-zachodniej granicy gminy – na wysokości 153 m n. p. m. Leży więc ono ok. 10 m poniżej otaczających ją form lodowcowych.</p> <p>Od strony południowo-zachodniej dolinę</p>			X

	Nurca ograniczają lodowcowe formy szczelinowe –kemy oraz ozy tworzące ciągi wzgórz o przebiegu północno-zachodnim.			
2. stan środowiska	Naturalne z niewielką ingerencją człowieka			X
3. walory klimatu	<p>Gmina Kleszczele położona jest w klimacie Krainy Wielkich Dolin w klimatycznej Krainie Wysoczyzn Północno-Podlaskich. Obszar gminy Kleszczele cechuje się elementami klimatu kontynentalnego umiarkowanego ciepłego i umiarkowanego wilgotnego. Warunki klimatyczne gminy Kleszczele są typowe dla regionu północno-wschodniej Polski.</p> <p>Nizina Północnopodlaska cechuje się najniższymi temperaturami powietrza spośród wszystkich nizinnych obszarów Polski. Województwo podlaskie znajduje się w dominacji zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Z kierunku zachodniego napływa około 36% mas powietrza, z kierunku wschodniego około 29%.</p> <p>Z napływem mas powietrza ściśle wiąże się ciśnienie atmosferyczne, które na terenie gminy wyniosło średnio 997 hPa i wahało się w przedziale od 954 hPa do 1031 hPa.</p> <p>Najbliższe stacje meteorologiczne znajdują się w Bielsku Podlaskim i Boćkach. Okres zimy trwa około 120 dni. Pierwsze przymrozki odnotowuje się między 5 a 13 października, a ostatnie między 2 a 7 maja. Okres bez przymrozków trwa średnio 155 dni.</p> <p>Termiczny okres wegetacji roślin wynosi około 180 dni.</p> <p>Opady atmosferyczne</p> <p>Najwięcej opadów deszczu przypada na miesiące letnie (od maja do sierpnia). Dni mglistych w skali roku odnotowuje się 45-47, głównie późną jesienią i wczesną wiosną. Opady śniegu stanowią około 21%-23% wszystkich opadów atmosferycznych, natomiast pokrywa śnieżna utrzymuje się przez ok. 95 dni.</p> <p>Zachmurzenie na terenie gminy jest zróżnicowane przestrzennie. Tereny położone na wschodzie mają największe zachmurzenie średnie. Średnie roczne zachmurzenie na terenie gminy Kleszczele wyniosło 6,9 (w skali 8-stopniowej). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Na terenie gminy odnotowuje się średnio w roku około 150 pochmurnych i około 26,3</p>	X		

	<p>pogodnych.</p> <p>Odnotowane nasłonecznienie w miesiącach od listopada do stycznia kształtowało się średnio 1,2 h, a w okresie od maja do sierpnia 7,3 h. Średnia roczna prędkość wiatru na terenie gminy wyniosła 2,2 m/s. Dominują wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego. Ogół przedstawionych czynników opisujących klimat powoduje, że warunki te charakterystyczne są dla klimatu kontynentalnego cechującego się długą zimą i krótkim przedwiośnią.</p>			
4. walory szaty roślinnej	<p>Zasadniczą część powierzchni gminy Kleszczele zajmują lasy tj. około 38% powierzchni całkowitej gminy. Grunty orne stanowią około 33% powierzchni ogólnej gminy. Wody stanowią w gminie niewielki odsetek, bo zaledwie 0,1% powierzchni gminy, a pozostałe 28,9% stanowią m.in. sady, łąki, pastwiska, rowy, tereny mieszkaniowe i tereny przemysłowe, drogi, tereny kolejowe.</p> <p>Gmina Kleszczele jest interesującym miejscem pod względem bogactwa występującej tu fauny i flory</p> <p>W układzie typów siedliskowych dominuje bór świeży i bór mieszany świeży. Są to siedliska optymalne dla drzewostanów sosnowych. Najliczniej są reprezentowane w Nadleśnictwie Bielsk, w gminie Kleszczele. Mniejsze znaczenie odgrywa brzoza, świerk, olsza, dąb.</p> <p>Dominującą klasą drzewostanu jest klasa II (21-40 lat), następnie klasa I (1-20 lat) i III (41-60 lat). Znaczny procent powierzchni gminy zajmują lasy stanowiące genetyczną całość z Puszcą Białowieską, w tym regionie jednak znacznie wytrzebione. Bardziej zwarte kompleksy leśne znajdują się na północ od linii Dobrowoda-Kleszczele.</p>			X
5. cenne przyrodniczo obszary lub obiekty	<p>Gmina Kleszczele jest bogata w walory przyrodnicze. Istnieje tu rezerwat przyrody „JELONKA”, o powierzchni 227,0 ha. Został utworzony w 1989 roku. Jest to rezerwat florystyczny. Jego głównym celem jest ochrona i zachowanie w naturalnym stanie kompleksu muraw piaskowych, jałowczysk i zarośli jałowcowo-osikowych powstałych na jałowych nieużytkach porolnych podlegających sukcesji wtórnej, prowadzącej do odtworzenia ekosystemu leśnego.</p> <p>Natura 2000 – program sieci obszarów</p>			X

	<p>objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Na terenie Gminy Kleszczele znajduje się Dolina Górnego Nurca PLB 200004, Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH 200021 i Jelonka PLH 200019.</p> <p>Na terenie gminy Kleszczele występuje także pomnik przyrody ustanowiony w drodze rozporządzenia Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29 listopada 1996 (Dz. Urz. Woj. Nr 38, poz. 137). Jest to grupa drzew (6 klonów, 4 kasztanowce, 2 jesiony) rosnących na posesji przy stacji PKP w Kleszczelach ujętych w wojewódzkiej dokumentacji pomników przyrody pod numerem ewidencyjnym 417.</p> <p>„Uproszczona inwentaryzacja przyrodnicza gminy Kleszczele” wyróżniła szereg innych obiektów przyrody, podlegających ochronie prawnej. Między innymi zinwentaryzowano 22 okazy drzew kwalifikujące się do uznania za pomniki przyrody oraz 4 użytki ekologiczne (2 murawy psammofitowe, 2 zbiorniki wodne).</p>			
VI. wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)	<p>Pod względem hydrograficznym obszar gminy należy w 79% do dorzecza Bugu i położony jest w obrębie zlewni Nurca. Pozostały obszar należy do dorzecza rzeki Narew i położony jest w obrębie zlewni rzeki Białej.</p> <p>Sieć rzeczna tego obszaru jest ściśle związana z formami rzeźby polodowcowej i wykazuje znamiona względnej dojrzałości. Główny układ sieci hydrograficznej gminy tworzy rzeka Nurzec i jej dopływ Dobrowódka, łącząc swoje wody w rejonie Kleszczel. Rzeka należy do typowo nizinnych rzek przepływających przez tereny bagienne i podmokłe. Wy pł ywa z podmokłej doliny na południowy-wschód od miejscowości Stawiszcz e na wysokości 180 m n. p. m. Całkowita długość rzeki wynosząca 100,2 km i powierzchnia zlewni rzędu 2082,6 km² stawiają rzekę w pierwszej grupie największych rzek Makroregionu Północno-Wschodniego i jednocześnie kwalifikują do jednej z większych zlewni dopływu Bugu. Jedynym z większych dopływów w górnej części zlewni rzeki jest rzeka Nurczyk o powierzchni 238 km². Inne dopływy to: Kukawka, Pełchówka i Płonka. Dolinę Nurca w górnym biegu pokrywają bagna i wielkie</p>		X	

	<p>obszary podmokłe, pocięte systemami rowów melioracyjnych.</p> <p>Rzeka Nurzec odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej gminy. Jest rzeką uregulowaną, lecz aktualnie jej umocnienia brzegów są przeważnie zniszczone i wymagają renowacji.</p>			
VII. wody podziemne	<p>Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze są wody podziemne pochodzące z utworów czwartorzędowych. Wody w utworach przedczwartorzędowych zalegają w południowej części województwa podlaskiego są słabo rozpoznane. Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane, wynikające przede wszystkim z nieciągłych warstw wodonośnych. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy. W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym.</p> <p>Wyróżnione poziomy wodonośne to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziom wodonośny spągowy (najniższy), - środkowy poziom wodonośny międzymorenowy, - powierzchniowy poziom wodonośny. <p>Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Kleszczele. Warstwy tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry, znajdujące się na znacznych głębokościach. Rzeczywista głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajność przedstawiają istniejące ujęcia wód podziemnych. Pod względem jakości, wody te charakteryzują się średnią twardością, zawartością żelaza średnio 0,1-0,6, suchą pozostałością średnio ok. 158-250. Zmienność litologiczna utworów przypowierzchniowych, a także sama morfologia terenu sprawiają, że warunki hydrogeologiczne poziomu powierzchniowego są zróżnicowane. Poziom ten występuje na całym obszarze gminy i układa się mniej więcej współkształtnie do rzeźby terenu, co dokumentują studnie kopane.</p> <p>Zaopatrzenie ludności gminy Kleszczele w wodę pitną odbywa się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego i spągowego,</p>		X	

	utworów czwartorzędowych, względnie z ujęć wód zalegających jeszcze głębiej.			
VIII. gleby	<p>Skałami glebotwórczymi na terenie gminy są utwory czwartorzędowe zlodowacenia środkowopolskiego oraz późniejsze utwory organiczne. Wśród utworów czwartorzędowych przeważają piaski całkowite, które zajmują około 60% powierzchni użytków rolnych gminy. Szacunkowy udział poszczególnych rodzajów skał macierzystych w budowie pokrywy glebowej tego terenu przedstawia się następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gliny 9,3% - piaski gliniaste na glinie 11,9% - piaski gliniaste przechodzące w piasek luźny 59,0% - utwory organiczne na piasku luźnym 13,9% - utwory organiczne całkowite 5,0% <p>Pod względem typologicznym i gatunkowym na terenie gminy występują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gleby pseudobielicowe – wytworzone z glin, piasków naglinowych i piasków całkowitych; zajmują 12,8% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Dasze, Żuki i Kleszczele). • Gleby brunatne – wytworzone są z piasków całkowitych i piasków naglinowych; zajmują 45,5% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Saki, Dasze, Żuki Gruzka, Kleszczele). • Czarne ziemie – występują głównie w obniżeniach terenowych i dolinach rzecznych, zajmują 13,1% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Dasze, Dobrowoda, Saki i Kleszczele). • Czarne ziemie glebowe – występują w obniżeniach terenowych o utrudnionym odpływie wód powierzchniowych, pod użytkami zielonymi; zajmują 0,5% powierzchni użytków rolnych (głównie w obrębach geodezyjnych: Pogreby, Saki, Piotrowszczyzna, Kleszczele i Dobrowoda). • Gleby murszaste i murszowo-mineralne – wytworzyły się z płytkich gleb torfowych położonych na obrzeżach dolin rzecznych oraz w obniżeniach terenowych po zmianie stosunków wodnych; zajmują 13,4% powierzchni użytków rolnych. Występują pod użytkami zielonymi (głównie w obrębach 		X	

	geodezyjnych: Pogreby, Saki, Kleszczele, Dobrowoda, Piotrowszczyzna, Biała Straż).			
IX. kopaliny	Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie wspomnianych wyżej utworów i są eksploatowane metodą odkrywkową. Obecnie na terenie gminy eksploatowane jest wyłącznie kruszywo grube i drobne, głównie na potrzeby lokalne miejscowej ludności.		X	
X. walory geotechniczne	Nie występują		X	
KULTUROWY				
1. walory architektury	Zabudowa harmonijna, stara, drewniana z elementami współczesnymi (budownictwo murowane), widoczne obiekty zabytkowe			X
2. walory przestrzeni wiejskiej publicznej	Ośrodek kultury, szkoła, boisko, zalew			X
3. walory przestrzeni wiejskiej prywatnej	zagajniki, oczka wodne, stawy rybne, ogrody, kwatery agroturystyczne		X	
4.zabytki i pamiątki historyczne	Zespół cerkwi prawosławnej p.w. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny: - cerkiew murowana z ok. 1870 r., - ogrodzenie z bramą murowaną z kamienia z końca XIX w., - Dzwonnica drewniana z 1709 r., obecnie cerkiew prawosławna pomocnicza p.w. Św. Mikołaja, Zespół kościoła p.w. Św. Zygmunta Burgundzkiego: - kościół murowany z 1910 r., z barokowym wystrojem wnętrza, - dzwonnica drewniana z ok. 1910 r., przebudowana w 1983 r., - brama murowana z ok. 1910 r., Zespół dworca kolejowego: - dworzec drewniany w stylu szwajcarskim z końca XIX w., - dwa magazyny murowane z końca XIX w.,			X
5. osobliwości kulturowe	Są związane z rzeźbiarstwem, kamieniarstwem oraz zespołami śpiewaczymi			X
6. miejsca, osoby i przedmioty kultu	- Źródło przy ul. Źródlanej - przydrożne figurki przy ul. Kolejowej i Akacyjowej			X

7. święta, odpusty, pielgrzymki	Odpusty: – 2 maja – św. Zygmunta, 6 maja – św. Jerzego, 28 sierpnia – święto Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny		X	
8. tradycje, obrzędy, gwara	Jasełka, wigilia ekumeniczna, pieśń wielkopostna, warsztaty zdobienia jajek i palm wielkanocnych			X
9. legendy, podania i fakty historyczne	Brak danych		X	
10. ważne postacie i przekazy historyczne	Występują		X	
11. specyficzne nazwy	Horezary, Tyczkuny, Łysocha, Raczki, Litwiny, Buńki – naczynia gliniane z małym otworem, Szwedzka Hora, Krwawy Łuh, Hładyszka.			X
12. specyficzne potrawy	Szupenia (kutia z fasolą), kisiel z mąki owsianej, hreczaniki (placki z mąki gryczanej), olej z lnu, babka gryczana, kapłun (zupa z chleba z cebulą i skraweczkami).		X	
13. dawne zawody	Grabarz, garncarz, kowal, kuśniesz, krawiec, szewc.			X
14. zespoły artystyczne	MIXTURA i zespół wokalny FANTAZJA, rzeźbiarz (S. Smyk), koronkarki (T. Dębiska, W. Czykwin), malarze (W. Kostko, A. Rażyński), plastyka obrzędowa – pieczywo obrzędowe (H. Sosnowska), pająki (J. Romanowicz).			X

INWENTARYZACJA ZASOBÓW CZ. II				
Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróżniające
1	2	3	4	5
OBIEKTY I TERENY				
1. działki pod zabudowę mieszkaniową	Kleszczele		X	
2. działki pod domy letniskowe	Działki przy zalewie Repczyce		X	
3. działki pod zakupy usługowe i przemysł	Przy drodze do przejścia granicznego Połowce - Piaszczatka		X	

4. pustostany przemysłowe	Występują		X	
5. pustostany mieszkaniowe	Występują		X	
6. tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie	Występują		X	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
1. place publicznych spotkań, festynów	Plac przy basenie kąpielowym, nad zalewem Repczyce, plac przy pomniku króla Zygmunta Starego.		X	
2. sale spotkań, świetlice, kluby	Hładyszka – centrum turystyki i kultury, aula szkoły		X	
3. miejsca uprawiania sportu	Boisko piłki nożnej, plażowej, hala sportowa		X	
4. miejsca rekreacji	Basen kąpielowy, zalew „Repczyce”, boisko sportowe.		X	
5. ścieżki rowerowe	Hajnówka-Kleszczele-Czeremcha-Piaski		X	
6. szkoły	- podstawowa - gimnazjum		X	
7. przedszkola	Funkcjonuje 1 przedszkole		X	
8. biblioteki	Miejska biblioteka publiczna połączona z biblioteką szkolną		X	
9. placówki opieki społecznej	Ośrodek pomocy społecznej		X	
10. placówki służby zdrowia	Stacja pogotowia ratunkowego, ośrodek zdrowia, poradnia stomatologiczna i ginekologiczna		X	
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA				
1. wodociąg, kanalizacja	- sieć wodociągowa, - dwie oczyszczalnie ścieków, - sieć kanalizacyjna,			X
2. drogi (nawierzchnia, oznakowanie, oświetlenie)	Drogi o nawierzchni asfaltowej o długości ok. 5 km i brukowcowej o długości ok. 8 km, ulice są oświetlone i oznakowane.		X	

3. chodniki, przystanki, parkingi	3 przystanki PKS, PKP, parkingi.		X	
4. sieć telefoniczna i dostępność Internetu	Telekomunikacja Polska S.A.		X	
5. telefonia komórkowa	Stacja Centertel		X	

INWENTARYZACJA ZASOBÓW CZ. III

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróżniające
1	2	3	4	5
GOSPODARSTWO, ROLNICTWO				
1. miejsca pracy (gdzie)	Sklepy, Drewexpol, MJ&COMPANY, Urząd Miejski, Zespół Szkół, BS, Karczma „U Walentego”, Opony Przemysłowe Mariola Koc-Czyżewska		X	
2. znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	Firma drzewna DREWEXPOL, MJ&COMPANY – branża metalowa		X	
3. miejsca noclegowe	3 kwatery agroturystyczne	X		
4. gospodarstwa rolne	Około 100	X		
5. uprawy, hodowle	Zboża, ziemniaki, bydło mleczne, trzoda chlewna	X		
6. możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	Trociny	X		
MIESZKAŃCY (KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI)				
1. skrajnie znani w regionie, w kraju i zagranicą	Występują			X
2. osoby o specyficznej lub ważnej dla wiedzy i umiejętnościach, m. in. studenci	Występują	X		
3. przedsiębiorcy, sponsorzy	„Drewexpol” Spółka z o.o., MJ&COMPANY, sklep „Arhelan”, Arkadia Bank Spółdzielczy,		X	

	Apteka „AQUA”, Koło łowieckie „Cietrzew”, Centrum Handlowo-Produkcyjne W. Szczuka			
4. pracownicy nauki	Występują		X	
5. związki i stowarzyszenia	Koło łowieckie „Cietrzew”, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kleszczelowskiej, OSP, Młodzieżowy Klub Sportowy „Orzeł”		X	
6. kontakty zewnętrzne	Stowarzyszenie Gmin Euroregion Puszcza Białowieska, LGD Puszcza Białowieska, Związek Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej		X	
7. współpraca zagraniczna i krajowa	Współpraca w sferze kultury z Białorusią		X	
INFORMACJE DOSTĘPNE O WSI				
1. publikatory, lokalna prasa	monografia „Kleszczel”, zbiorek poezji „Listy do Kleszczel”, foldery, widokówki. Gazeta lokalna „Co słyszeć w gminie”.	X		
2. strony www	kleszczele.pl moksirkleszczele.blogspot.com	X		

III. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ❖ silna integracja mieszkańców ❖ istnienie oczyszczalni ścieków ❖ brak uciążliwego przemysłu ❖ położenie przygraniczne ❖ zachowane zabytki głównie sakralne ❖ wyraźnie zarysowane centrum miasteczka ❖ atrakcyjne położenie – w pobliżu Puszczy Białowieskiej, 10 km od przejścia granicznego z Białorusią Połowce – Piaszczatka ❖ tereny do uprawiania rekreacji, basen kąpielowy odkryty, boisko sportowe, hala sportowa z siłownią ❖ tereny inwestycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ bezrobocie ❖ niepełna sieć kanalizacyjna ❖ brak perspektyw dla młodych i wykształconych mieszkańców ❖ nieodpowiedni stan techniczny dróg i ulic
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ❖ możliwość pozyskania środków poza budżetowych ❖ rozwój usług poza rolnictwem w tym agroturystyki ❖ wzrost świadomości społecznej mieszkańców w zakresie potrzeby rozwoju miejscowości ❖ zwiększenie zainteresowania turystyką ❖ środki pomocowe na inwestycje ❖ zainteresowanie kapitału zewnętrznego terenami inwestycyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ narastające patologie społeczne ❖ brak środków na promocję miejscowości ❖ nie uregulowana gospodarka odpadami ❖ wyjazdy ludzi młodych dobrze wykształconych

IV. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

Lp.	Zadanie przewidziane do realizacji	Szacunkowy koszt realizacji i źródło finansowania	Okres realizacji	Cel	Przeznaczenie (grupa odbiorców)
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej przy ul. Kolejowej i Źródlanej w Kleszczelach	1 300 000 PROW	2016-2019	- poprawa jakości życia mieszkańców	- mieszkańcy Kleszczel
2.	Przebudowa targowicy w Kleszczelach	800 000 PROW	2017-2019	- rozwój lokalnej przedsiębiorczości	- mieszkańcy Gminy, turyści
3.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	5 000 000 RPO	2017-2020	- poprawa jakości życia, - poprawa stanu środowiska przyrodniczego, - poprawa wizerunku gminy i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	- mieszkańcy Gminy
4.	Przebudowa ul. Kościelnej w Kleszczelach	900 000 PROW	2016-2019	- poprawa dostępności lokalnej społeczności	- mieszkańcy Kleszczel i okolic
5.	Rewitalizacja parku i centrum Kleszczel	500 000 LGD RLKS PROW	2017-2021	- poprawa estetyki przestrzeni publicznej	- mieszkańcy Gminy -turyści
6.	Zagospodarowanie terenu przy kaplicy Św. Mikołaja.	50 000 LGD RLKS	2017-2019	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy Gminy
7.	Remont zabytkowej cerkwi pw. ZNMP w Kleszczelach	150 000 LGD RLKS	2017-2019	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy Kleszczel i okolic
8.	Remont zabytkowego budynku kościoła pw. Św. Zygmunta w Kleszczelach	170 000 LGD RLKS	2016-2018	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy Kleszczel i okolic
9.	Remont zabytkowej dzwonnicy w Kleszczelach	98 400 LGD RLKS	2016-2018	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy Kleszczel i okolic
10.	Zabezpieczenie budynku zabytkowego kościoła w Kleszczelach	30 000 LGD RLKS	2016-2018	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy Kleszczel i okolic

V. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW ZWIĄZANYCH Z KSZTAŁTOWANIEM OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

W miejscowości Kleszczele, tak jak w każdej miejscowości znajdują się obszary, które ze względu na swoje położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne mają szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Takim obszarem jest teren w centrum miejscowości, na którym zlokalizowane są: zabytkowa cerkiew pw. ZNMP, kaplica Św. Mikołaja, zabytkowy kościół pw. Św. Zygmunta, drewniana dzwonnica oraz park miejski.

W/w obiekty wymagają jednak remontu. Odpowiednio zagospodarowane tereny zaspokajające potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wpłyną na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, będą sprzyjać nawiązywaniu kontaktów społecznych i staną się wizytówką miejscowości.